

<p>GEZ</p>	<p>KARTA ADRESOWA ZABYTKU</p>		<p>3. Miejscowość</p> <p>IMIELIN</p>
<p>1. Nazwa</p> <p>KRZYŻ CHOLERYCZNY</p>		<p>2. Czas powstania</p> <p>1872 rok</p>	
<p>7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym</p> <p>widok od zachodu</p>			<p>4. Adres</p> <p>ul. Księcia Józefa Poniatowskiego (za nr 34)</p> <p>współrzędne geograficzne:</p> <p>N 50°08'39.30'' E 19°11'57.38''</p> <p>5. Przynależność administracyjna</p> <p>Województwo: śląskie</p> <p>Powiat: bieruńsko-lędzki</p> <p>Gmina: Imielin</p> <p>6. Formy ochrony</p> <p><u>Zapis planu zagospodarowania przestrzennego:</u> Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru miasta Imielin w rejonie ulicy Nowozachęty, od ulicy Łąkowej, Imielińskiej, przez część ulicy Sapety, Wandy, Bartniczej do ulicy Wodnej, przyjęty Uchwałą Nr XLVI/224/2006 Rady Miasta Imielin z dnia 25 października 2006 r.</p>

8. Historia, opis i wartości

Historia

W latach 30. – 40. XIX wieku w Imielinie szerzyły się liczne epidemie i klęski nieurodzaju: w l. 1831-1835 grasowała epidemia cholery; w l. 1845-1848 – klęska głodu wywołana gniciem bulw ziemniaczanych, a w jej następstwie epidemia czerwionki i tyfusu. Na skutek obu epidemii w Imielinie zmarło ok. 500 osób. Pochowani zostali poza wsią: na Sarganach, na Skotnicy, na Jazie i pod Golcówką (ul. Poniatowskiego).

Krzyż ufundowany w 1872 roku przez Gminę Imielin na cmentarzu cholerycznym z 1831 roku, upamiętniający ofiary zarazy.

Opis:

Krzyż choleryczny z figurą Ukrzyżowanego Chrystusa posadowiony na wysokim postumencie i cokole.

Cokół niski, prostopadłościenny, wydzielony od postumentu profilowaniem (wałek i wklęsła), posadowiony na płycie i podstawie o ściętych ukośnie górnych krawędziach zakończonej profilowaną płytą. Na cokole od frontu rytu napis: Na cześć i Chwała Panu Bogu / inapamiętkatuodpoczywających / zmarłych na Cholera w R.1831 / Fundował Gmin Imielinski / dnia 16 maja 1872 //.

Postument prostopadłościenny, wysoki, smukły, zwieńczony profilowanym gzymsem w formie łuku podwieszonoego, z gwiazdą 8-ramienną w podłuczcu. Na postumencie od frontu płaskorzeźbiona figura Matki Bożej Bolesnej. Krzyż łaćski, o ramionach zamkniętych trójlistnie, u dołu rozszerzony tworząc formę podstawy. Na krzyżu pasyjka – postać Chrystusa Ukrzyżowanego przedstawiona realistycznie, z głową w cierniowej koronie. Wisi na krzyżu z rękami uniesionymi ukośnie ku górze i głową skierowaną na prawe ramię, włosy długie, twarz z zarostem. Biodra Ukrzyżowanego przepasane krótkim perizonium, ze spuszczonego prosto końcem z prawego boku. Nogi wyprostowane, stopy nałożone jedna na drugą, wsparte na wsporniku, przebite gwoździem. Nad Chrystusem, na krzyżu, umieszczona prostokątna tabliczka z napisem: I.N./R. I.//.

Otoczenie:

Krzyż usytuowany przy drodze dojazdowej na posesję, w polu, w otoczeniu dwóch wysokich lip oraz krzewów zimozielonych.

Wartości:

Krzyż o dużych wartościach historycznych (lokalizacja na terenie cmentarza cholerycznego z 1831 roku).

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Stan zachowania:

Średni.

Całościowo przemaalowany wtórnymi warstwami farby (m. in. olejnymi). Widoczne spękania, zabrudzenia, zawilgocenia, ubytki profili, w górnej partii krzyża miejscowo pokryty porostami. Wokół krzyża metalowe słupki nie zachowanego, niskiego ogrodzenia sztachetkowego.

Postulaty:

- Ochrona i zachowanie obiektu wraz z otoczeniem (dawny cmentarz choleryczny).
- Konserwacja krzyża przez konserwatora dzieł sztuki.
- Zachowanie i pielęgnacja lip, wycięcie wtórnych krzewów. Sugeruje się przywrócenie ogrodzenia (sztachetkowego lub metalowego o formach nawiązujących od oryginalnych ogrodzeń przydrożnych krzyży).
- Wpis do rejestru zabytków wraz z otoczeniem.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

mgr inż. arch. Ewa Caban
mgr Irena Kontny

Dział Centrum Dziedzictwa
w Instytucie Myśli Polskiej
im. W. Korfatego
Katowice, październik 2020

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

ŚLĄSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
W KATOWICACH
Łukasz Konarzewski

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków